

Lettering
-tuotesarja

The image features the word 'Lettering' in a large, elegant cursive script. Below it, the word '-tuotesarja' is written in a similar cursive style. At the bottom of the page, there are two large, decorative flourishes that resemble stylized calligraphic elements or ornaments.

Tiia Forselius 05GR12, kevät 2017

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilu- ja taideinstituutti
Viestinnän koulutusohjelma
Graafisen suunnittelun pääaine

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni tavoitteena oli suunnitella neljä erilaista tuotetta, missä hyödyntäisin lettering -kuvittamista ja tutkisin, miten eri materiaalit vaikuttavat suunnitteluprosessiin. Tutkin myös mitkä tekijät tekevät työstä hyvän ja laadukkaan, sekä miten eri tyylit vaikuttavat kuvituksen visuaaliseen viestiin. Suunnittelin lettering -kuvitukset paitaan, kylttiin, julisteeseen sekä koruun.

Abstract

As my thesis project I designed four different products with lettering illustrations and analysed how different materials affect the design process. I also studied which elements are important to consider while designing a good and high quality product as well as how different styles influence the visual message. I designed the lettering illustrations for a t-shirt, a sign, a poster and a necklace.

Sisällysluettelo

01

Johdanto

02

Lettering
-taiteesta

- 7** • *Termeistä ja käsitteistä*
- 9** • *Historiasta*
- 12** • *Nykyiset trendit ja käytettävyys*
- 13** • *Erot maailmalla*
 - *Suomi*
 - *Yhdysvallat*
 - *Iran ja Japani*
- 18** • *Kirjainkuvittamisen tulevaisuudesta*

03

Suunnittelu-
prosessi

- 23** • *Sanojen valinta*
- 25** • *Tekniikoista ja tyyleistä*
- 31** • *Prosessi*
- 38** • *Toteutus*

04

Päätäntä

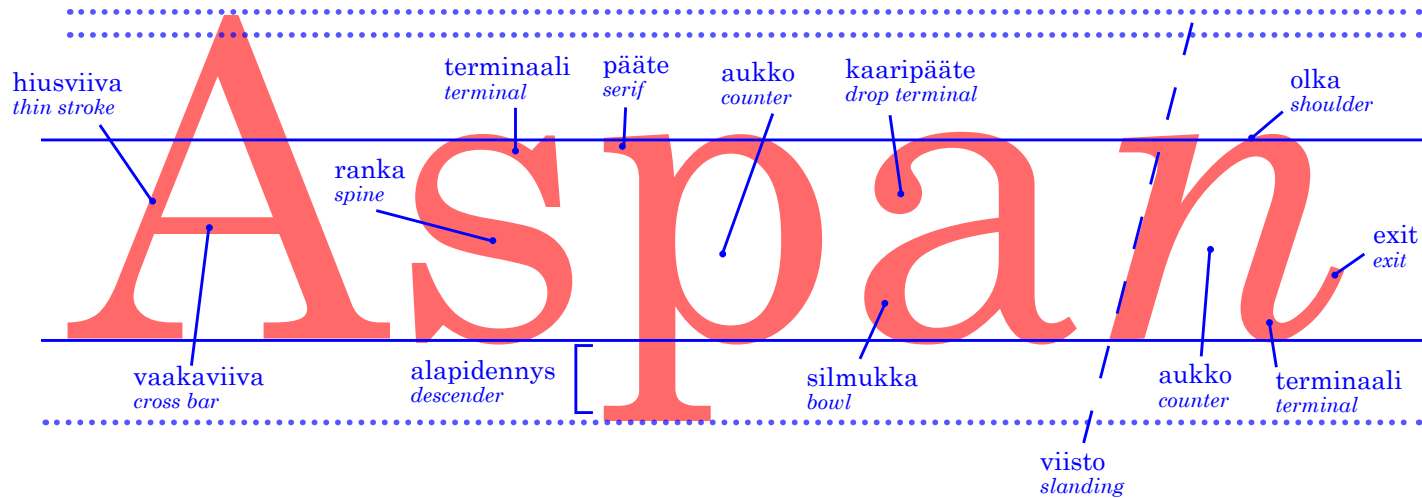
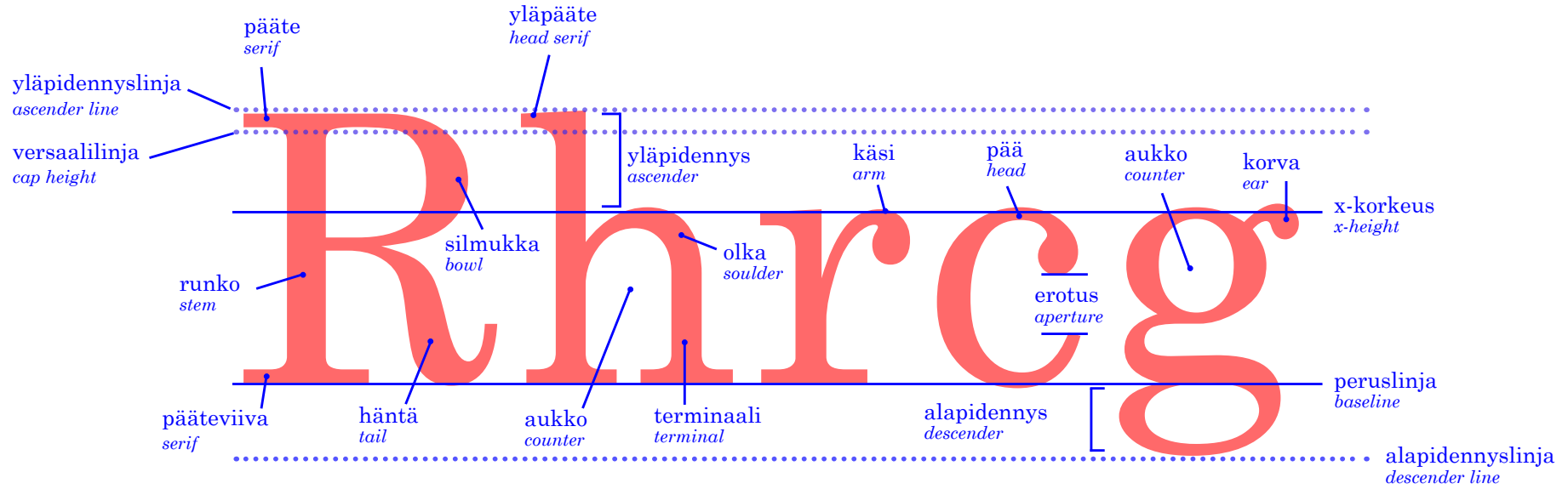
- 46** • *Itsearviointi*
- 46** • *Lopuksi*

05

Lähteet

- 47** • *Kirjalliset lähteet*
- 47** • *Sähköiset lähteet*
- 48** • *Kvalilähteet*

KIRJAINTEN ANATOMIA

01

Johdanto

Lettering eli kirjainkuvittaminen on lyhyesti määritelty kirjainten, sanojen ja tekstin piirtämiseksi. Kirjainkuvittamisessa työskentelytapa on hyvin lähellä kuvittamista, sillä molemmissa luonnoksia korjataan, hiotaan ja kehitetään, kunnes lopputulos on tyydyttävä. Opinnäytetyöni tavoitteena on tuottaa neljä erilaista tuotetta missä kirjainkuvittamista on hyödynnetty. Tavoitteenani on myös tutkia omien töideni kautta, mitkä tekijät tekevät kuvituksesta hyvän ja laadukkaan. Töiden kautta tutkin myös, miten tyylit ja tekniikat ovat kehittyneet aikojen saatossa, mitä ne viestivät ja ilmeneekö niiden käytössä eroja ympäri maailmaa.

Aloittaessani opintoni Lahdessa lettering -terminä oli minulle vielä täysin

tuntematon. Tutustuin aiheeseen vasta toisena opiskeluvuoteni, kurssityön yhteydessä. Tehtävämme oli suunnitella aapinen ja koska olin hyvin kiinnostunut kuvittamisesta noihin aikoihin, päädyin tekemään aapisen omien sanojeni mukaan ”kuvitetuista kirjaimista”. Päädyin tutkimaan kalligrafiaa, graffiteja ja lopulta lettering -kuvittamista.

Opinnäytetyöni virallinen aihe selkeni minulle vasta kesällä 2015 ollessani työharjoittelussa mainostoimisto Banaksessa. Harjoitteluni aikana törmäsin tilanteeseen missä lettering -työtäni toivottiin sovellettavan eri tuotteisiin ja materiaaleihin, kuin mihin olin työn alun perin suunnitellut. Tuolloin en vielä tiennyt, mitkä tekijät tulisi ottaa

huomioon kun kuvitusta sovellettaisiin paidan sijasta esimerkiksi metalliseen riipukseen. Se etten tuolloin osannut vastata asiakkaiden esittämiin kysymyksiin johti siihen, että halusin oppia aiheesta lisää.

Tutkimukseni tavoitteena on perehtyä lettering -kuvittamisen historiaan ja käyttötapoihin ympäri maailmaa. Haluan myös tutkia tekijöitä, mitkä ovat johtaneet lettering -kuvittamisen suosioon nykypäivänä.

Opinnäytetyöni ohjaajana toimii freelancer suunnittelija Teo Tuominen. Hän työskentelee graafisena suunnittelijana Helsingissä, mutta tämän lisäksi opettaa typografiaa ja fonttisuunnittelua sekä pyörittää DropCap Lettering -työpajaa.

Lettering -taiteesta

*“On mahdotonta olla näkemättä
kirjainmuotoja: ne ovat kaikkialla
ympärillämme, vaikka emme kiinnitä
niihin usein huomitota.”*

Ken Barber

Termeistä ja käsitteistä

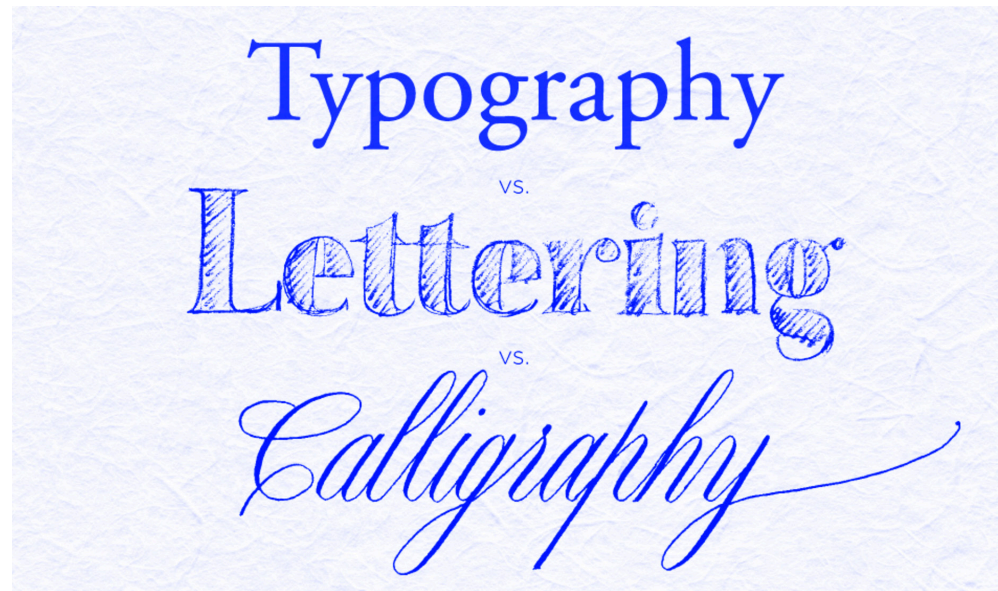
Jan Middendorp määrittelee kirjassa *Hand to Type* (Klanten, R.; Middendorp, J. & Hellige, H. 2012, 5), että lettering on erilaisten kirjainmuotojen yhdistelmä, joka tietoisesti matkii käsin piirretyn tekstin tyyliä. Middendorp jatkaa toteamalla, ettei lettering ole usein käsin toteutettu, vaan päinvastoin on usein hyvin kaukana siitä. Lettering -kuvituksessa on usein ensin käsin piirretty luonnos, jota lähde-tään muokkaamaan, kehittämään ja hiomaan joko käsin tai digitaalisesti. Lopuksi hän toteaa, että toisin kuin kalligrafiassa, missä lopputulos perustuu puhtaasti muokkaamattomaan ja rehellisesti käsin tehtyyn tekstiin, lettering -työt voivat lopulta olla hyvinkin kaukana alkuperäisestä luonnoksestaan.

”Kirjainmuotoilijoiden maailma voidaan jakaa muutamaankin eri kategoriaan: kalligraafikoihin, lettering-artisteihin (kirjain piirtäjät) sekä fontti suunnittelijoihin. Kalligraafikot ja lettering-artistit luovat yhtenäisen taideteoksen, kun taas fonttisuunnittelijat luovat kirjainjärjestelmiä.” Hische J. 2015, s. 16 (suomennos kirjoittajan)

Maty Kate McDevitt määrittelee kirjassaan *Hand-Lettering Ledger* (2014, 10-11) että typografialla tarkoitetaan fonttien ja jo olemassa olevien kirjainten soveltamista tarkoitukseen sopivaksi. Tällä tarkoitetaan että typografiassa haetaan erilaisia fontteja yhdistelemisellä, muokkaamalla ja

kokoamalla visuaalisesti miellyttävää kokonaisuutta. McDevitin mukaansa typografian ja kirjainkuvittamisen välillä suurin ero on siinä, että lettering -kuvitukset ovat täysin kustomoituja tarkoitukseensa eikä niissä useimmiten käytetä valmiita fontteja.

Kalligrafia on puolestaan vähän lähempänä kirjainkuvittamista. Kalligrafia sana tulee muinaiskreikan sanasta *kalligra'phia*, minkä kirjaimellinen käännös on ”kirjoittaa kauniisti”. McDevitt toteaa kuitenkin että kalligrafia eroaa lettering -kuvittamisesta siinä, että kalligrafiassa on tavoitteena kirjoittaa teksti mahdollisimman täsmällisin liikkein. Kalligrafiassa pyritään saavuttamaan lopputulos joka ei tarvitse lainkaan jäl-

Studio Cavellin tekemä esimerkki termien eroista (2015).

kikäteen muokkausta tai korjauksia. McDevitt sanookin, että merkittävin ero lettering -kuvittamisen ja kalligrafian välillä on se, että lettering -artistit piirtävät kirjaimia kun vuorostaan kalligraafikot kirjoittavat.

Huomasin työskennellessäni, että lettering -suunnittelussa on tärkeää pohdita mihin tarkoitukseen kuvitus tulee, mille materiaalille tai formaatille lopullinen tuote toteutetaan, mitä sen on tarkoitus viestiä ja kenelle sen on tarkoi-

tus puhua. Onnistunut kuvitus sopii tarkoitukseensa ja suorittaa sille asetetun tehtävän. Kuvituksen tehtävä saattaa esimerkiksi olla vain huomion kaappaaminen tai katsojan viihdyttäminen. Kuvituksen tehtävä voi toisaalta olla myös paljon monitulkintaisempi kuten katsojan haastaminen tai keskustelun herättäminen.

Yleensä ihmiset erehtyvät luulemaan, että hyvä kirjainkuvittaminen syntyy hyvien välineiden kautta. Välineet

ovat kuitenkin vain välineitä, eivätkä ne takaa vuosien harjoittelun kautta saavutettua ammattitaitoa. Tilannetta voisi verrata väärinkäsitykseen missä ihmiset luulisivat, että koripallon pelaaminen olisi helpompaa, jos olisi pukeutunut samanlaisiin sortseihin kuin ammattipelaajat.

Historiasta

Lettering -taiteen historia on pitkä, vaikka itse termi on nuori. Suomessa on helppo törmätä mökin seinällä roikkuvaan ryjiyyn, missä lukee ”oma koti kullaan kallis” tai tyynyliinaan, missä lukee ”kauniita unia”. Jopa nenäliinat merkittiin Suomessa nimikirjaimin ennen kuin kukaan edes tiesi mitä lettering tarkoittaa. Esimerkiksi oma mummoni on ollut lettering -harrastaja aivan tietämättään.

Tutkiessani erityisesti Steve Hellerin *Handwritten: Expressive Lettering in the Digital Age* (2006, 5-9) kirjaa, yhdessä Jan Middendorpin *Hand to Type* (2012, 3-9) kirjan kanssa huomasin, että lettering -kuvittamisen tärkein ja merkittävin perintö pohjautuu 1930-luvun Pohjois-Amerikan suunnittelijoiden töihin. Suunnittelijoiden tuli

30-luvulla osata piirtää ja toteuttaa suunnittelutyöhön tarvittavat kirjainmuodot, sillä toisin kuin nykyään suunnittelijoilla ei ollut käytössään suuria fonttikirjastoja saati laitteita, joilla eri fontteja olisi voinut vapaasti yhdistää.

Molemmissa kirjoissa käsiteltiin aihetta eri näkökulmista eri vuosikymmenien ajan ja näin ollen on olennaista ymmärtää, että lettering oli kiinteä osa graafista suunnittelua irtokirjakkeiden keksimisen jälkeen. Kirjainkuvittaminen oli tuolloin yhtä yleinen taito suunnittelijoille kuin InDesign, Illustrator tai Photoshop nykypäivänä sillä aika, teknologia ja talous vaativat sitä. Kirjainkuvittaminen oli halvin tapa luoda tarkeitukseensa varta vasten räätälöityjä tekstejä esimerkiksi kirjojen kansiin, julisteisiin tai mainoksiin.

Esimerkki 1930-luvun lettering -kuvituksesta. King Kong elokuvan juliste (1933).

1930-luvun lopulla graafisessa suunnittelussa tapahtui kuitenkin useita suuria muutoksia. Valokuvaus, kollaasit ja muut mekaaniset kuvitustekniikat korvasivat perinteiset kuvitustyylit kuten piirtämisen ja maalaamisen. Fonteista tuli paljon geometrisempia ja niiden modernisoitu muoto löi vanhat kalligrafiaan pohjautuvat fontit pois muodista. 1940-luvulla metallisista kirjasimista siirryttiin filmiin ja tämä aloitti trendin missä vanhoja ja moderneja typografian elementtejä alettiin yhdistellä rationaalisten ratkaisujen sijaan. Lettering pysyi osanan graafista suunnittelua vielä 1950-luvulla, mutta yhä useampi suunnittelija alkoi käyttää moderneja fonteja osana suunnittelu työtä.

1960–1970-luvuilla saavuttaessa mainostoimistoilla oli edelleen vain muutamia kaupalliseen käyttöön vapautettua

fonttia ja tästä seurasi jäykän ja rajoitetun designin vastarektiona lettering-kuvittamisen renessanssi.

Tämä ei kuitenkaan kestänyt kauan ja jo 1980-luvulla Applen Macintosh korvasi käden graafisten suunnittelijoiden tärkeimpänä työkaluna. Tämä johti kirjainkuvittamisen hetkelliseen katoamiseen, sillä aina 1990-luvulle asti suunnittelijat korvasivat kirjainkuvitukset digitalisoiduilla jäljitelmillä aiempien suunnittelijoiden töistä.

1990-luvulla viimeisetkin suunnittelijat joutuivat myöntymään tietokoneiden mukanaan tuomaan aikakauteen. Digitaalinen aika antoi mahdollisuuden haastaa vanhat typografiset säännöt ja turvalliset normit. Samaan aikaan fontit popularisoituvat räjähdysmäisesti ja niistä tuli osa kansan yleistä

Esimerkki 70-luvun lettering renessanssista. Rajput & the Sepoy Mutiny, Flower Power levyn kansi.

Ray Gun lehden kansi (1990-luvulta) Digitaalinen suunnittelu noisee.

tietoisuutta yhtä lailla kuin suosittu musiikki. Kuka tahansa kenellä vain oli käsissään oikea ohjelma, pystyi tuottamaan kirjainmuotoja oman tahtonsa mukaan. Fontit eivät enää olleet vain ammattilaisten hankittavissa vaan ne olivat kaikkien ulottuvilla. Kirjainkuvittaminen katosi tietokoneiden yleistymisen myötä moniksi vuosiksi ja yhä suurempi osa design-maailmasta muuttui digitaaliseksi.

Lettering on nyt 2010-luvulla tehnyt paluun monien vuosien jälkeen, mutta on olennaista muistaa ettei kyseessä ole uusi keksintö. Nykyisessä trendissä on kyse vanhojen tekniikoiden uudelleen löytämisestä. Toisin kuin ennen, nykyisen trendin tavoitteena on visualisoida ero fonttien välittämän viestin ja piirretyn tekstin välillä. Visuaalisuudella on myös mahdollisuudet välittää tunteita tai tunnelmaa ilman kuvaa.

Jessica Hische (2015) "Barnes & Noble Classics"

Trendit ja käytettävyys

Moderni yhteiskunta on nopea. Elämme maailmassa missä verkossa tapahtuvan kommunikaation määrä on huomattavasti suurempi kuin menneinä vuosikymmeninä. Ihmiset lukevat paljon enemmän kirjoja, lehtiä ja informaatiota sähköisesti ja jaettu tieto leviää nopeammin ja laajemmalle alueelle kuin usein osaamme edes kuvitella.

Sosiaalinen media on avartanut maailmaa niin paljon, etteivät mitkään fyysiset rajat estä enää uusia ihmisiä kohtaamasta toisiaan. Tästä johtuen myös lettering -kuvittamiseen tutustutaan nykypäivänä sosiaalisen median kautta. Pinterest, Tumblr, Instagram ja monet muut palvelut pohjautuvat kuvapohjaiseen kommunikaatioon ja ne mitkä ovat erikoistuneet kuvapohjaiseen tiedonjakoon ja kommunikaatioon ovat olennainen väylä visuaallisten trendien leviämisessä.

Lettering on tällä hetkellä varsinkin mainoksissa ja yritysilmelmissä tehosteena käytetty elementti ja sillä halutaan yleensä välittää enemmän mielikuvia ja tunnelmaa eikä niinkään informaatiota. Denise Bosler (2015) käsittelee juuri tätä aihetta nettiartikkelissaan *The Explosive Hand Lettering Rebellion*. Hän toteaa, että lettering -kuvittaminen on kapina siloteltua digitaalista ympäristöä vastaan, ympäristöä missä me suunnittelijat vietämme suurimman osan aikaamme. Kirjainkuvittaminen on vuosien ajan joutunut jäämään muiden designtrendien alle ja ensimmäistä kertaa vuosiin sen ei enää tarvitse pyytää anteeksi käsintehtyä jälkeään. Lopuksi hän toteaa, että on tullut jäl-

leen aika milloin voimme juhlia käsintehtyn designin paluuta. Olen samaa mieltä Boslerin kanssa. Nykyään trendikkäimpiä avainsanoja markinoinnissa ovat orgaaninen, käsityöläishenkinen kunnioitta ja omaperäinen.

Kirjainkuvittamisen valtti on sen muunneltavuus ja kyky omaksua niin monia eri muotoja ja medioita, että lähes jokainen katsoja voi löytää jotain mistä pitää. Jokainen viesti ei hyödy typografian kautta saavutettavasta harmoniasta ja tasapainosta, vaan vaatii joskus jotain enemmän. Tähän kirjainkuvittaminen on usein paras ratkaisu. Lettering ei ehkä ole usein nopein tai täsmällisin väline graafisessa suunnittelussa, mutta oikein tehtynä se saattaa herättää enemmän tunteita kuin normiksi muodostuneet fontit.

Erot maailmalla

Suomi

Lettering on juuri nyt hyvin suosittu trendi graafisessa suunnittelussa erityisesti Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Se näkyy suuren budjetin Hollywood-elokuvien julisteissa, suosittujen kirjojen, levyjen ja lehtien kansissa. Maailmalla lettering on levinnyt kulovalkean tavoin, mutta Suomen katukuvassa tämä trendi on lähes näkymätön.

Tutkimusta aloittaessani vuonna 2015 Helsingin keskustassa yhdessäkään yrityksen ovesa tai ikkunassa näkynyt käsinpiirrettyä mainostekstiä tai logoa. Suurena elokuvaharrastaja olen huomannut ettei suomalaisissa elokuvajulisteissa käytetä juurikaan uusia design -menetelmiä, eivätkä maailmalla näkyvyyttä saavat trendit näin ollen löydä tietään suomalaisten elokuvien julisteisiin. Omien havaintojen mukaan

julisteissa on hyvin usein suurella elokuvan nimi, sekä iso valokuva päänäyttelijöistä.

Vuonna 2016 kuitenkin huomasin, että uudemmat ravintolat alkoivat käyttää lettering -kuvittamista osana brändin visuaalista viestintää, esimerkiksi suurina seinäkuvituksina tai osana ruokalistoja. Toisaalta tutkiessani suuria medioita kuten aikakauslehtiä tai tv-mainoksia, lettering -kuvituksen käyttö on edelleen hyvin vähäistä. Voiko olla, että suomalainen design on niin turvallisesti omassa laatikossaan, että näinkin suuresti maailmalla näkyvyyttä saanut trendi ei tule saamaan jalansijaa Suomessa? Kirjainkuvittaminen on hyvin uniikki ja monikäyttöinen graafisen suunnittelun väline, joten miksi sitä ei sitten käytetä?

Wild elokuvan juliste (2014).

Big Bame elokuvan juliste (2014).

Maku lehden kansi huhtikuulta 2016.

Down East lehden kansi helmikuulta 2016.

Tähän tilanteeseen vaikuttavat luonnollisesti monet tekijät ja kysyinkin töissä ollessani ammattilaisten näkemystä asiaan. Suomessa on vain kourallinen lettering -kuvittamiseen erikoistunutta graafista suunnittelijaa, mikä voi olla osa syynä vähäiseen kirjainkuvitusten määrään Suomen markkinoilla. On myös todettava, että mainostoimistot ovat niin tottuneita kaupallisesti vapaiden fonttien käyttöön, että jos asiakas tilaa lettering -palveluja päätyvät mainostoimistot usein käyttämään fontteja, jotka hieman muistuttavat siveltimen tai kynän piirtojälkeä.

Tietysti on toimistoja, jotka käyttävät aikaa ja vaivaa suunnittelutyöhön, mutta nopeat mainostoimistot tuntuvat saavan enemmän näkyvyyttä valtamediassa. Asiakkaat arvostavat nopeutta eivätkä osaa nähdä eroa hyvän ja täydellisen ratkaisun välillä. Edellisessä työpaikassani opin myös, etteivät toi-

mistot anna mielellään tuotteille sellaista visuaalista ilmettä, minkä päivittäminen olisi vain yhden ihmisen harteilla. Fontit ovat aina olleet luotettava suunnittelun väline, eivätkä missään nimessä huono ratkaisu, mutta jos tavoitteena on tuottaa jotain aivan uutta ja uniikkia, toimistot tuntuvat etsivän ratkaisua ongelmaa vääristä lähtökohdista.

Vaikka fonteilla ja kirjainkuvittamisella on yhteisiäkin piirteitä, luonnollisesti fontteihin pätevät eri säännöt kuin käsintehtyihin kirjaimiin. Kun käsialaa yritetään soveltaa fontiksi, on lopputulos yleensä hyvin erihenkainen kuin puhtaasti käsin tehty työ. Fonteissa jokaisen kirjaimen tulee toimia teknisesti ja visuaalisesti keskenään, kun puolestaan lettering- kuvitukset on räätälöity toimimaan vain siinä ympäristössä mihin ne suunnitellaan, ilman sitoumusta toimia monissa eri käyttö-

Lumikki 1937

Pinokkio 1940

Bambi 1942

Peter Pan 1953

Disney elokuvien lettering -esimerkkejä elokuvien nimike kohtauksista.

tarkoituksissa. Ne ovat kuin räätälin valmistama puku: se istuu täydellisesti yhdelle ihmiselle, mutta toiselle henkilölle sama puku ei toimia lainkaan.

Toimistoille graafinen suunnittelu tarkoittaa jo olemassa olevan materiaalin kokoamisesta ja uudelleen järjestämistä. Aikaa ei ole tehdä mitään uutta, sillä asiakkaat vaativat nopeita tuloksia. Mainostoimistot ovat aina voineet luottaa siihen, että maailmassa on jo olemassa kaikki materiaali mitä tarvitaan ja siksi lettering jää helposti helpon, hyvän ja nopean ratkaisun varjoon.

Yhdysvallat

Toisin kuin pohjoismaissa lettering on ollut osa amerikkalaista mainos- ja taideperinnettä jo vuosikymmenien ajan. Graafisia suunnittelijoita edeltäneet kylttimaalarit olivat oman aikansa mestareita, joiden perintöä nykyajan modernit kirjainkuvittajat kuten Jessica Hische, Mary Kate McDevitt sekä Ivan Castro jatkavat. Amerikkalainen kulttuuri näkyy ja kuuluu kaikkialla eikä siksi ole ihme, että amerikkalaiset designtrendit leviävät helposti ympäri maailmaa. Yksi suurista vaikuttajista trendien leviämisessä ovat luonnollisesti Hollywood-elokuvat.

Tutkin paljon elokuvajulisteita eri vuosikymmenien ajalta ja erityisesti Disney-elokuvien julisteissa ja aloituskohtauksissa näkyy selkeästi, miten 1930–1940-luvulla elokuvien nimet kuvitettiin elokuvan teemaan sopiviksi. Toisaalta kirjainkuvittamista käytettiin paljon myös muissakin elokuvajulisteissa, mutta vasta vuoden 2010 jälkeen suuret miljoonabudjettien elokuvat alkoivat käyttää kirjainkuvittamista osana julistesuunnittelua – ensi kertaa sitten 50-luvun. Muistan nähneeni itse kirjainkuvittamista ensimmäisen kerran suuressa roolissa suomalaisessa tv:ssä vuoden 2014 Oscar -gaalassa kun ani-

Esimerkkejä lettering -kuvituksen käytöstä osana julistetta.

maatioelokuvien esittelytekstit oli tehty lettering -tekniikalla. Myöhemmin trendin yleistyessä myös suuren budjetin elokuvat alkoivat käyttää kirjainkuvittamista osana julisteitaan ja trendi on edelleen voimissaan yhä tänäkin päivänä.

Jessica Hische toteaa kirjassaan *In Progress* (2015, 14) että työskennellessään Luise Filin kanssa hän näki kuvittajien töitä, jotka olivat erikoistuneet vain ja ainoastaan suklaapakettien sekä muiden fotorealististen ruokapakkausten kuvittamiseen. Suomessa tämän kaltaisille markkinoille ei ole tarpeeksi kysyntää, eikä vastaavanlainen erikoistuminen olisi edes suomalaisille kuvit-

tajille edes mahdollista. Kirjainkuvittamiseen erikoistuneille graafikoille on paljon kysyntää Amerikassa koska markkinat ovat niin suuret, ja näin ollen on loogista, että lettering -kysynnän kasvaessa myös ammattilaisten määrä lisääntyy ja kilpailu kasvaa. Töiden laatu nousee, sillä suunnittelijat joutuvat kilpailemaan asiakkaista, ja toisin kuin Suomessa, mainostoimistojen on palkattava lettering-artistejä, mikäli eivät pysty itse tyydyttämään asiakkaidensa toiveita.

Iran ja Japani

Aasiassa on hyvin vahva kalligrafian ja kertovan kuvittamisen perinne. Kiina,

Intia ja useat muut Aasian maat ovat taloudellisen tilanteen ja elintasosta johtuen hyvin perinteisten markkinointimenetelmien varassa, eikä näin ollen modernille, länsimaiselle graafiselle suunnittelulle ole vielä jalansijaa aasialaisilla markkinoilla. Reza Abedini kertoo haastattelussaan *From calligraphy to graphic design* (2012, 91-92) *Hand to type* kirjassa miten kalligrafia on vaikuttanut hänen töihinsä ja iranilaiseen graafiseen suunnitteluun. Hän toteaa myös graafisen suunnittelun olevan useissa arabimaissa kulttuurina vielä hyvin nuori ja näin ollen lettering ei ole vielä päässyt osaksi vahvasti perinteiseen kalligrafiaan nojaavaa kulttuuria.

Lopuksi hän toisaalta toteaa myös, ettei voi olla varma mitä uusia vaikutteita tulevaisuus tuo tullessaan.

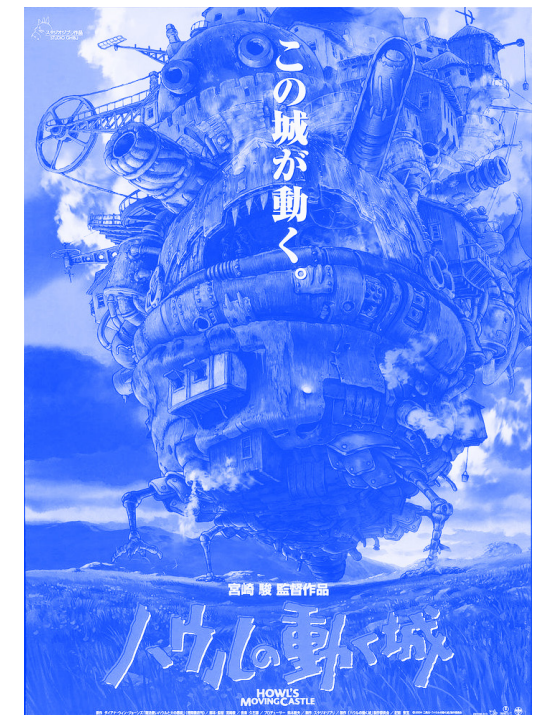
Japanissa tilanne on kuitenkin toinen. Mary Stibley käsittelee artikkelissaan Design Schoolin nettisivuilla, ”Graphic Design From Around the World: Japanese Design” japanilaisen graafisen suunnittelun piirteitä ja puhuu japanilaista suunnittelua tutkineen Ryan Hagemanin kanssa muun muassa kirjainkuvittamisen merkityksestä japanilaisessa suunnittelussa. Hageman toteaa, että japanilaisen kirjasintyyppin suunnittelu vaatii todella paljon työtä ja tämän vuoksi Japanissa ei ole läheskään niin montaa ilmeikästä tai vaikuttavaa fonttia kuin länsimaissa. Tilanteesta johtuen suunnittelijoiden on paljon helpompaa vain piirtää joko julisteeseen tai kirjankanteen tulevat tekstit, kuin kehitellä kokonaan uusi

kirjasintyyppi. Hageman toteaa lopuksi, että koska jokaiseen projektiin suunnitellaan tarkoitukseen sopiva teksti, saa se usein hyvin suuren näkyvyyden myös lopullisessa tuotteessa.

Studio Ghiblin elokuvajulisteet ovat olleet aina hyvä esimerkki japanilaisesta lettering -perinteestä ja edustavat hyvin sitä, miten eri tyylit viestivät elokuvan tarinaa. Esimerkiksi Mononike-elokuvan julisteessa on käytetty kaivertamista ja veistämistä muistuttavia muotoja, mitkä tukevat elokuvan teemaa. Liikkuvan linnan -elokuvan nimessä on puolestaan käytetty paksuja, teräviä muotoja mitkä muistuttavat itse liikkuvaa linnaa.

Prinsessa Mononoke 1997.

Liikkuva linna 2004.

Kirjainkuvittamisen tulevaisuudesta

Tutkiessani yleisesti graafisen suunnittelun historiaa tulin miettineeksi miksi lettering -kuvitukset on noussut uuteen kultakauteensa länsimaissa monen vuoden tauon jälkeen. Tekstiviestit, sähköpostit ja videopuhelut ovat korvanneet kirjeet ja postikortit ihmisten välisen kommunikoinnin välineenä, joten onko mahdollista että kirjainkuvittamisen menestyksen syynä on se taka-askele, jonka yleinen kirjoittaminen on ottanut ihmisten arkielämässä?

”Kouluissa kirjoitustaitoa pidetään vähemmän olennaisena kuin näppäilytaitoja. Sähköpostit ja tekstiviestit korvaavat muistiinpanot ja kirjeet virallisena kirjoitetun viestinnän välineenä”

*– Middendorp, J. Preface teoksessa *Hand to Type*, (Klanten, R.; Middendorp, J. & Hellige, H. 2012, 3) (suomennos kirjoittajan)*

Middendorp sanoi tämän jo vuonna 2012, mutta toimittaja Johanna Östman ilmoitti Ylen nettisivuilla, artikkelissa Kaunokirjoitus jää historiaan (18.11.2014), että suomalaisissa kouluissa ei enää syksyn 2016 jälkeen opeteta sidosteisia kirjaimia eli kaunokirjoitusta. Kyseisessä Ylen haastattelussa opetusneuvos Minna Harmanen toteaa, että hyvän tekstauskäsialan opettaminen riittää. Nykypäivänä on paljon olennaisempaa opettaa lapsille näppäintaitoja. Hänen mukaansa ei vielä

tiedetä miten muutaman vuoden kuluessa tullaan kirjoittamaan, mutta on mahdollista että kouluissa siirrytään esimerkiksi sanelukirjoittamiseen, jolloin teksti puhutaan ja tietokone kirjoittaa sen ylös.

Henkilökohtaisesti näen tämän tulevaisuuden näkymän huolestuttavana. Eikö tämä teoriassa tarkoittaisi sitä, että käsikirjoittamisesta tulisi tulevaisuudessa yhä tarpeettomampi kommunikaation väline ja jos näin on miten lasten käsialankehityksen käy?

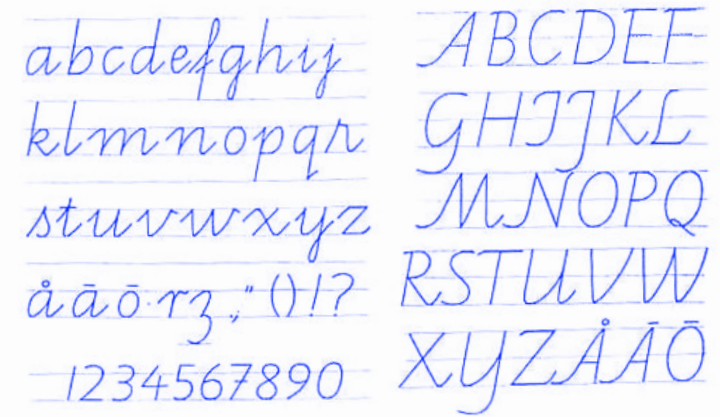
Käsikirjoittamisessa on aina jotain henkilökohtaista. Ihmiset luovat jatkuvasti esivaikutelmia ja esimerkiksi käsiala

on yksi monista tekijöistä, joita käytämme vaikutelman luomiseen. Käsi-ala on tunnistamisen väline siinä missä puhetyyli ja elehdintä. Psykologisessa profiloinnissa grafologiaa eli käsialaan perustuvaa persoonallisuuden analysointia käytettiin monissa eri Euroopan maissa vielä 1900-luvun alkupuolella. Jokainen meistä on joskus tunnistanut joulukortin lähettäjän käsialan perusteella tai tunnistanut porraskäytävän heippa!-lapusta onko kirjoittaja vanha vai nuori tai mies vai nainen. Fontit ovat tarkkoja ja laskelmoituja, mutta ne eivät usein pysty välittämään samaa tunnetta kuin käsin kirjoitettu teksti. Tekstiviestissä ei ole saamaa tarinaa kuin kirjeessä vaikka sisältö olisikin sama.

Tuula Toivanen (2014) käsittelee aihetta Ylen nettisivujen artikkelissa, Käsin kirjoitus vähenee – miten se vaikuttaa meihin?, yhdessä tutkimusprofessori ja

aivotutkija Minna Huotilaisen kanssa. Huotilainen toteaa artikkelissa, että käsikirjoittamisen vähenemisellä on vaikutus mm. ihmisten muistiin. Tekstaaminen vaatii erilaista hienomotoriikkaa kuin kauniin käsialan kirjoittaminen. Käsinkirjoitettu teksti tuotetaan tekstiviestiä hitaammin, jolloin aivoilla on enemmän aikaa prosessoida kirjoitettavaa viestiä. Artikkelissa käsitellään myös kysymystä, että jos käsin kirjoittaminen vähenee, voiko ihmisiä enää tunnistaa käsialan perusteella?

”Käsiala heijastaa ihmisen persoonallisuutta ja historiaa samalla tavalla kuin ihmisen kävelytyyli tai muu toiminta. Ne ovat sidoksissa siihen, millaisia ihmisiä olemme ja väittäisin, että kyllä se persoonallisuus näkyy kehossa” - Östman, J. & Harmainen, M. artikkelissa Kaunokirjoittaminen jää historiaan (2014) [viitattu 5.4.2016].

Sidosteiset kirjaimet joita olen itse opiskellut.

Uudet opetushallituksen julkaisemat kirjaimet – Alku fontti (2016).

Mikäli oletamme, että internet ei romahda vielä lähivuosina, on hyvin mahdollista, että yhä suurempi osa ihmisten välisestä kommunikaatiosta ja kanssakäymisestä siirtyy sähköiseksi. Tällöin ihmisten tarve kirjoittaa käsin vähenee entisestään ja yleinen käsialan taso laskee. On todennäköistä, että näin saavutettaisiin olosuhteet, missä kaunista käsialaa pidetään eksoottisena, kauniina ja ellei jopa harvinaisena.

Pahimmassa mahdollisessa tulevaisuusnäkymässä valtaväestö ei enää edes osaa kirjoittaa käsin, vaan on täysin riippuvainen sähköisistä apuvälineistä. Tässä tilanteessa lettering -artistit olisivat kuin historialliset munkit, jotka olisivat ainoat käsin piirretyistä kirjaimista taidetta tuottavat ammatinharjoittajat yhteiskunnassa.

Tämä on kuitenkin äärimmilleen vedetty skenaario, mutta kuinka kaukaa haettu tämä tulevaisuuden kuva realistisesti on? Kuka tietää, ehkä fonteista kehitetään uusi persoonallinen tapa viestiä persoonallisuutta tekstin kautta.

Tekstivistit, kuvat ja gif -animaatiot ovat vakiintuneet osaksi sähköistä kommunikaatiota jo nyt. Ne ovat nopeuttaneet hurjasti ihmisen välistä kanssakäymistä – kuvahan kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Teemmekö tämän kaiken kuitenkin käsialamme kustannuksella?

Tietenkään käsin kirjoittaminen ei vielä ole täysin katoamassa ihmisten elämästä, mutta voimmeko väittää että ihmisten vähentyvä tarve kirjoittaa käsin on syynä spontaanien ja rennon oloisten lettering -työiden suosioon? Ne ovat ihmisistä kiehtovia ja erilaisia,

toisin kuin normaalissa arkielämässä nähtävät matemaattisen tarkasti hiotut fontit. Ihmiset kaipaavat vaihtelua ja juuri nyt tuo vaihtelu tarkoittaa lettering -työiden uutta nousukautta.

03 Suunnittelun prosessi

Suunnitteluprosessini alkoi ensimmäistä kertaa kesällä 2015. Ajatus sai alkunsa, kun Dick Johnson -niminen miesten parturi liike pyysi minua suunnittelemaan heidän nimestään kuvituksen yrityksen t-paitaan. Suunnittelin hyvin nopeasti scripti -tyylisen logon, minkä alkuperäinen tarkoitus oli jäädä yhden t-paidan ihmeeksi. Asiakas piti kuitenkin suunnitelmastani niin paljon, että t-paidan sijaan he tekivät suunnitelmastani yrityksen virallisen logon.

Asiakkaan innostus logoon tuli yllätyksenä ja he kysyivät, oliko lettering- töissä mitään erilaista tavallisiin logoihin verrattuna. He halusivat, että logosta tehtäisiin puinen partakampa, paita, lippis, pipo sekä valotaulu.

Käytännön eroa tässä tilanteessa ei ollut ja tuotteet tehtiin enempiä empiä, mutta kysymys sai minut pohtimaan tuotteita syvemmin. Miten mahdollisen materiaalin tai tuotteen vaihtaminen vaikuttasi letteering -kuvituksen suunnitteluun? Olisiko mahdollista, että on olemassa teknisiä seikkoja, mitä pitäisi ottaa huomioon työskennellessä eri materiaalien kanssa?

Tästä sain ajatuksen lähteä suunnittelemaan tuotesarjaa, missä kävisin läpi ne materiaalit, joiden kanssa saattaisin olla tekemisissä omien asiakkaideni kanssa tulevaisuudessa. Valitsin näin ollen opinnäytetyöni materiaaleiksi puun, tekstiilin, paperin ja metallin.

Puun valitsin siksi että ekologisessa design maailmassa puu on yhä useamman asiakkaan valitsema materiaali. Kankaaseen päädyin siksi että usealla yrityksellä on työvaatteet tai sisustus tekstiilejä mihin lettering töitä olisi mahdollista hyödyntää. Metallin valitsin sen haastavuuden vuoksi ja ainakin yksi asiakas on tähän mennessä halunnut valmistaa logosta korun, joten materiaaliin on mahdollista törmätä uudelleen työelämässä. Haluan olla valmis, kun sellainen tilanne tulee eteeni. Paperin valitsin viimeiseksi materiaaliksi sillä, halusin suunnitella jotain uutta tuttua materiaalia hyväksikäyttäen. Näistä raaka-ainesta jalostui lopulta ajatus kisällinkyltistä, t-paidasta, julisteesta sekä korusta.

Valitsin kaikki materiaalit puhtaasi sen perusteella mitä materiaaleja asiakkaani ovat yleisimmin halunneet käyttää, joten tuotteiden kanssa päätin käyttää samaa lähestymistapaa (yhtä poikkeusta lukuun ottamatta).

Päädyin kylttiin koska se on edelleen Suomessa käytettävä yrityksen sijaintia viestivä menetelmä siinä missä A-ständitkin. T-paidan valitsin sen perinteisen työvaate aseman vuoksi. Julisteen päätin ottaa rationaalista syistä, sillä asiakkaat saattavat käyttää niitä osana katumainontaa. Koruun päädyin puhtaasti omasta mielenkiinnostani aiheeseen ja haluun tutkia uutta ja haastavaa menetelmää millä koruja valmistetaan.

Tuotteiden valinta oli minulle helppoa enkä käyttänyt paljoa aikaa eri vaihtoehtojen pohtimiseen, sillä olin tyytyväinen tuotteiden valintaan jo alusta alkaen.

Olen työstänyt edellämainittujen kaltaisia tuotteita edellisissä työpaikoissani ja päätin opinnäytetyössäni pohtia syvemmin miten eri materiaalit vaikuttavat suunnitteluprosessiin. Valitsin tuotteet myös sen perusteella, kuinka relevantteja ne ovat esimerkiksi mainostoimistotyöntekijän näkökulmasta.

Dick Johnson

Sanojen valinta

Työtä aloittaessani syksyllä 2015 olin koonnut kesän aikana paljon erilaisia lettering -töitä ympäri maailmaa. Materiaalia kerätessäni huomasin kuitenkin pian kaiken lähdemateriaalin ja referenssikuvien olevan englanniksi. En löytänyt yhtäkään suomenkielistä tekstiä, vaikka Suomessakin on varmasti lettering -kuvitusta tarjoavia toimistoja ja freelancereita. Tämä johti tilanteeseen, jossa pyörin erilaisia sanoja mielessäni pitkään enkä oikein osannut päättää, mihin suuntaan olisin halunnut lähteä etenemään. Tietämättä mitä halusin työlläni sanoa, päätin miettiä mitä en halunnut sanoa.

Päätin välttää ennalta arvattavia klišeitä kuten englanninkielisiä sanoja love, peace tai freedom. Näissä sanoissa ei ole mitään pahaa, mutta ne ovat vuo-

*”Luulen, että olen enemmän sanojen suunnittelija kuin kirjasinsuunnittelija”
-Niel Shoe Meulman, No more bézier curves!, Hand to type s. 89 (suomennos kirjoittajan)*

sien mittaan muodostuneet sanoiksi vailla suurempaa tarinaa ja joiden merkitys ihmisille on usein vain niiden tunnistettavuudessa.

Halusin myös välttää syvällisten lainauksen kuvittamista, sillä näitä töitä on lettering -yhteisö pullollaan. Kliseitä välttääkseni otin tavoitteekseni ryhtyä lähestymään aihetta tuoreesta ja poikkeuksellisesta näkökulmasta. Ajattelin, että olisi ehkä aika lyödä sinivalkoinen kortti pöytään ja lähteä etsimään suomenkielestä jotain mielenkiintoista.

Luonnostelin suomalaisia sanoja omasta elämästäni kuten lempiruokiani ja lapsuuden lempilelujeni nimiä. Ei mennyt kauan kunnes päädyin lähes kokonaan tutkimaan ruokasanoja kuten esimerkiksi pulla, sämpylä, hernekeitto ja pulamössö. Tässä vaiheessa olin jo varma, että ainakin toinen sanoista olisi suomea. Päätin hieman kysellä ystäviltäni muutamista ideoistani ja yllätyin suuresti siitä positiivisesta palautteesta, minkä pulla-koruteksti sai. Luonnostelua jatkaessani huomasin inspiroituvani eniten pulla-sanan kodikkaasta karismasta ja päätin näin ollen unohtaa muut ruokasanat.

Tämän jälkeen suunnitteluprosessi kuitenkin hidastui. Olin pitkään jumissa tilanteessa missä en keksinyt miten lähestisin lähestymään toisen tekstin suun-

Ska vi Fika Ska vi Fika Ska vi Fika

Ska vi Fika Ska vi Fika Ska vi Fika

Ska vi Fika

Ska vi Fika

Ska vi Fika

Ska vi Fika

Ska vi Fika

Ska vi Fika

Ska vi Fika

Ska vi Fika

Ska vi fika

SKA VI FIKA

eeSka vi eefikaree

eeSka vi eefikaree

nittelua. Tilanne kuitenkin ratkesi kun ystäväni ehdotti, että lähtisin etsimään ratkaisua pullaan liittyvien avainsanojen kautta. Määrittelin avainsanoiksi lämmin, pehmeä, leikkisä ja kodikas. Tästä sain idean tehdä pullan pariaksi lauseen ”Ska vi fika?”. Lauseen tuli olla yhteen sopiva ja saman henkinen kuin pulla-luonnokset, mutta kuitenkin yhä suomalaisuuteen viittaava ja humoristisen kodikas.

Päätin jättää alusta asti ?-merkin pois lauseen perästä sillä erikoismerkkejä ei useinkaan käytetä osana lettering-kuvituksia ja tässä tapauksessa merkin lisääminen olisi vaikuttanut tekstin tasapainoon.

Luonnostelun edetessä päätin tehdä kaksi eri versiota näistä kahdesta sanasta. Tämä päätös mahdollisti nopeamman työn etenemisen, sillä uusia sanoja ei näin ollen enää tarvittu. Se että pidät-

täydyin vain kahdessa eri tekstissä, antoi minulle mahdollisuuden tutkia myös miten eri tyylit vaikuttivat saman sanan välittämään viestiin. Samoihin aikoihin päätin myös että pulla-sana soveltuisi sekä korun ja julisteen pohjaksi, kun taas ska vi fika? soveltui kisällinkylttiin ja paitaan.

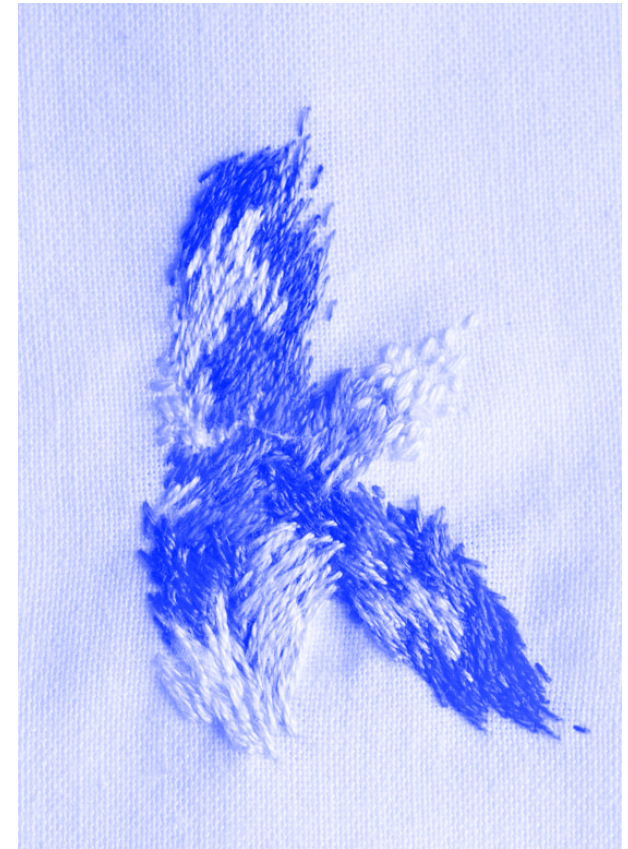
Luonnostelin paljon eri tyylejä etsien sanoille sopivaa ulkoasua. Luin paljon erilaisista tekniikoista ja miten eri tekniikoiden kautta oli mahdollista välittää viestejä katsojalle, esimerkiksi naarmuttamalla tuotettu kuvitus antaa aivan eri viestin kuin käsin piirretty viiva. Raapputamisessa teksti saadaan aikaan yleensä painamalla valittua työvälinettä joko suoraan paperiin tai muulle materiaalille ja teksti syntyy fyysisen voiman kautta, vaikuttaen olennaisesti välitettävän viestin sävyyn.

Tekniikoista ja tyyleistä

Olen aina ollut lyijykynäihmisiä. En ole koskaan kokenut koneella luonnostelua itselleni luonnolliseksi lähestymistavakseni oli kyse mistä työstä tahansa. Teen ensimmäiset luonnokset aina käsin sillä niin hahmotan paremmin työn kokonaisuuden. Opinnäytetyöni kannalta olennaista oli luonnostella mahdollisimman paljon erilaisia kirjaintyylejä ennen kuin valitsisin tekniikan, millä kuvituksien lopulliset versiot toteuttaisin.

Handwritten –kirjassa (Heller, S. 2006, 10-55, 56-81, 82-103, 104-115) käsitellään erilaisten lettering -tekniikoiden historiaa sekä ilmaisukeinoja kuten raaputus, naarmuttaminen, scripti ja kirjailu. Kirjassa kerrottiin myös mitä mikäkin tekniikka viestii.

Yksi työ, mihin näiden tekniikoiden tutkiminen erityisesti vaikutti, oli paitaan suunnittelemani kuvitus. Olin tähän mennessä päättänyt, että tekstin tyylin tuli olla siveltimen jälkeä muistuttava ja näin ollen hieman rosoinen. Tyyli itsessään on hyvin joustava ja anteeksiantava, joten päätin haastaa itseni toteuttamaan tekstin kirjaillemalla kuvituksen suoraan paitaan. Siveltimen vedon jäljittely ompelemalla luo poikkeuksellisen fuusion kahden hyvin perinteisen tekniikan välille. Halusin välttää kirjailusta helposti tulevaa vanhanai-kaista vaikutelmaa, joten tekemällä tekstistä rikkinäisen ja niin sanotusti epätäydellisen, pysyisi työ vielä ”korsitelliina”-vaikutelman ulkopuolella. Tavoitteeni oli tekniikan perinteisyydestä huolimatta kuitenkin pitää kuvitus modernina ja raikkaana.

Esimerkki kirjailutekniikasta.

Kirjailu tekniikkana viestii minulle perinteisiä suomalaisia tapoja, mökkeilyä ja isovanhempieni kädentaitoja. Halusin tutkia miten niin vanha ja perinteinen tapa kuin ompelu soveltuisi modernin kuvan toteuttamiseen. Kirjailu tekniikkana on hyvin vähän käytetty ja näin ollen tietoa tekniikkaan liittyvistä ongelmista tai hyödyistä ei ole. Koska työni yksi pääkohdista on tutkia mitkä eri tekijät vaikuttavat suunnitteluprosessiin, halusin tietoisesti valita edes yhden hyvin haastavan toteutustavan mikä haastaisi minut tutkimaan lettering-kuvittamista heti alusta alkaen teknisen toteutuksen näkökulmasta.

Toisaalta harkitsin myös hyvin vakavasti silkkipainoa, mutta silkkipaino ei tekniikkana olisi tuonut uutta näkökulmaa.

Tiedostin sen, ettei kirjailu tekniikkana soveltuisi koskaan käytettäväksi työelämässä, joten suunnittelin tekstistä myös version, minkä voisi tarvittaessa toteuttaa silkkipainossa.

Tekniikan päätettyäni totesin, että kirjailusta tuleva tekstuuri vaikuttaisi mahdollisesti kirjainten luettavuuteen. Kirjaimista oli tehtävä näin ollen tarpeeksi selkeitä, jotta niiden luettavuus pysyisi ennallaan kirjailun tekstuurista huolimatta. Koska käytän työssäni myös paljon eri värejä, on olennaista tehdä kirjaimista selkeitä ja helposti luettavia. Tyyllillisesti halusin paidan viestivän hieman leikkisää, mutta silti määrätietoista kuvaa. Tästä syystä oli tärkeää että pidin kirjaimissa moderneja piirteitä kuten siveltimen vahvan mutta rikkinäisen jäljen sekä sanserif tyyppiset kirjainmuodot. Jos olisin

päättänyt tehdä scripti-pohjaisen kuvituksen olisi paidan visuaalinen viesti helposti hypännyt vanhanaikaisen ja hieman vakavan vaikutelman puolelle.

Kylttiä suunnitellessani halusin tehdä jotain, missä haastaisin katsojaa hieman enemmän. Aluksi ajattelin, että tekemällä tekstistä pienikontrastisen ja monimutkaisen haastaisin katsojaa tulemaan lähemmäksi tutkimaan onko kuvitus muutakin kuin vain kauris muoto. Koska olin päättänyt pitää paidassa modernin ilmeen ajattelin että klassisempi lähestymistapa olisi kiinnostava tapa tutkia puun välittämää vahvaa ja lujaa mielikuvaa.

Suunnittelin tekstin minkä ympäri kulki useita eri kaaria soikion muotoisessa tilassa. Useiden eri kalligrafisten kaarien tarkoituksena oli johdatella

katsetta kuvituksen ympäri. En halunnut, että katsoja heti ensisilmäyksellä näkisi mitä kyltissä lukee, vaan antaisi sille enemmän aikaa yrittäen itse ratkaista ongelmaa. Koska kyseessä ei ole minkään yrityksen kyltti, jonka keskeinen tavoite olisi vain viestiä missä yritys sijaitsee, katsojan haastaminen näkemään vaivaa kyltin eteen oli mielestäni hyväksyttävää.

Juliste tuotti yksinkertaisuudessaan minulle yllättävän paljon ongelmia. Muut työt olivat niin paljon enemmän sidoksissa valittuihin materiaaleihin, että vapaamman suunnitteluprosessin aloittaminen tuntui haastavalta. En osannut lainkaan päättää miten saisin julisteesta mielenkiintoisen.

Aluksi ajattelin tehdä lettering -pohjaisen kuosin, missä pulla sana olisi tois-

tunut uudelleen ja uudelleen luoden patternin. Tämä idea ei kuitenkaan toiminut alku luonnostelun jälkeen. Pidin kuitenkin ajatuksesta, missä pulla sana toistuisi luoden lopulta yhtenäisen kokonaisuuden. Inspiroiduin tutkimaan jälleen vanhoja luonnoksiani ja aloin luonnostella ajatusta, missä useat eri kirjaintyyli loisivat yhdessä näyttävän kokonaisuuden.

Ajattelin, että jos käyttäisin samoja värejä kuin paitakuvituksessani, kytkisin tuotteet visuaallisesti toisiinsa. Eri tyylien kautta halusin myös näyttää miten joustava ja vaihteleva lettering -kuvitus voi olla. Juliste toimisi näin myös infograafisessa merkityksessä, havainnollistaen miten eri lettering tyyli viestivät erilaista visuaalista vaikutelmaa. Jokainen ihminen tulkitsee tyyliä omalla tavallaan, eikä näin ollen

Paidan tekstuuri luonnos.

Kyltin tyyli luonnoksia.

Julisteen ensimmäinen luonnos.

Korun ensimmäiset luonnokset.

ysi tietty tyyli viesti vain yhtä asiaa. Jokaisella ihmisellä on omat mieltymyksen, taustansa ja omat tulkinta tapansa. Työn päätavoitteena olisi näin visualisoida, ei niinkään eritekniikoiden luomaa vaikutelmaa vaan pikeminkin näyttää juuri erot eri tekstityylien välillä antaen katsojalle aikaa itse tehdä omat päätöksensä mitä mikäkin tyyli viestii.

Jos juliste oli vaiken työ suunnitella, koru oli kaikista töistä haastavin toteuttaa. Minulla oli vahva mielikuva minäkäläisen korun sanasta voisi teoriassa toetuttaa, mutta koska hopean valaminen ei kuulu harrastuksiini, tarvitsin apua ulkopuolelta. Olin jo päättänyt korun olevan hopeinen, mutta asiaa tutkiessani ymmärsin myös, että koosapysymisen kannalta oli olennaista suunnitella korun kirjaimet kosketta-

maan toisiaan. Oli myös tärkeää ottaa huomioon, miten pieni koko vaikuttaa korun luettavuuteen, sekä miten ketjun voi kiinnittää korun muotoihin mahdollisimman järkevästi.

Lähestyin koulumme korumuotoilijoita, mutta aikataulullisista syistä he eivät ehtineet minua auttamaan. Alkuperäinen ideani oli tehdä siro, vähäkontrasainen scriptti versio pulla-sanasta ja tätä ideaa lähdin toteuttamaan.

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

kontrasti

välistys

Skavi
fika

tarjota linjat
ja kirjain koot

Skavi
fika

suurempi?

pidennä

eriläinen
kaari

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

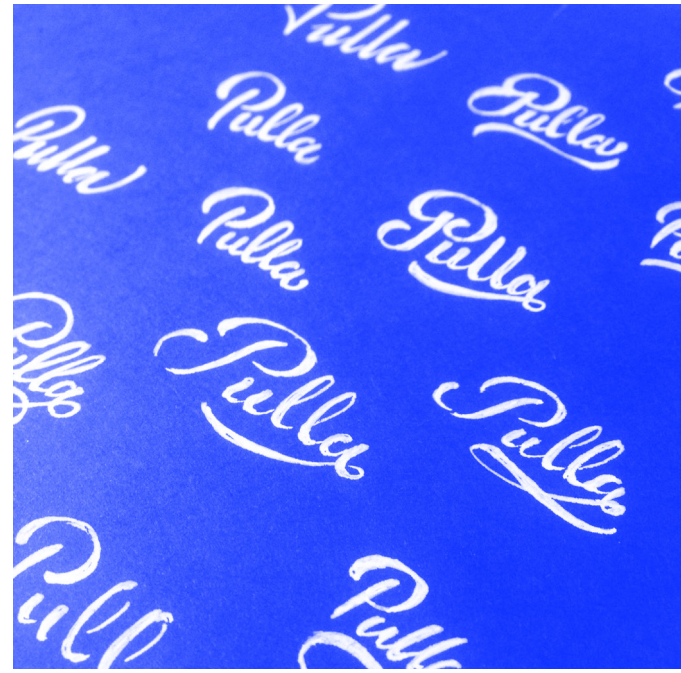
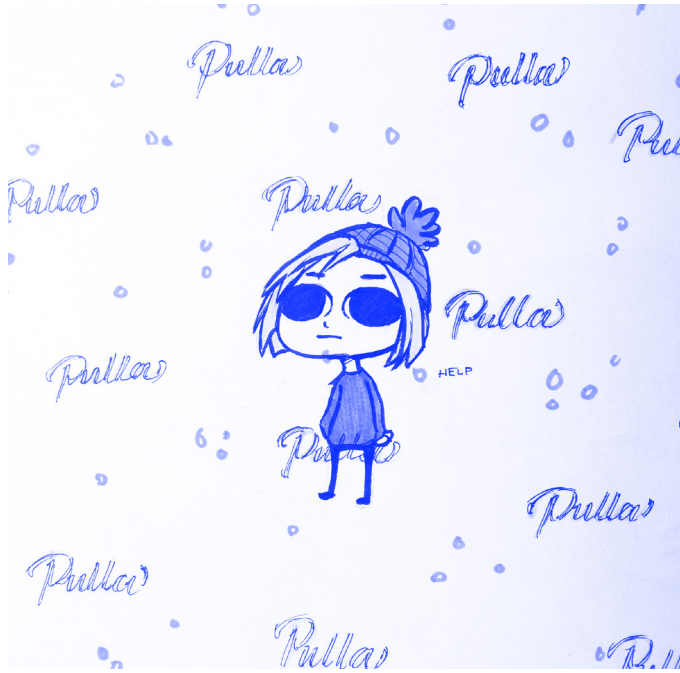
Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Skavi
fika

Prosessi

Ohjaajani Teo Tuomisen antamien ohjeiden perusteella lähdin viemään suunnitelmiani eteenpäin. Tavoitteenani oli saattaa työt siihen pisteeseen, että voisin aloittaa itse tuotteiden valmistamisen.

Ohjaajani mielestä ensimmäiset koruluonnokseni olivat hieman liian tylsiä, eivätkä ne välittäneet tyyliään oikeaa viestiä katsojalle. Hänen ohjensa mukaan korun linja tulisi rikkoa ja tutkia mikä tyyli viestisi parhaiten pulla -sanana merkitystä. Tästä olin täysin samaa mieltä ja koin ohjaajani ajatukset hyvin inspiroiviksi.

Lähdin saman tien luonnostelevaan uusiksi korun kokonaisilmettä. Hylkäsin korussa aiemmin olleen suoran linjan ja ohuen scriptiin pohjautuvan tyylin.

Jos pulla- sana kirjoitettaisiin ohuilla kirjaimilla, antaisi koru vääränlaisen viestin. Pulla on pehmeä ja pyöreä joten kirjainmuotojen tulisi tukea tätä kuvaa.

Paidan kohdalla kävimme keskustelua siitä, että minun tulisi kokeilla kirjailutekniikoitani konkreettisesti kankaalle, ja tutkisin tätä kautta kirjainmuotojen toimivuutta. Noudatin ohjaajani neuvoja ja lähdin ompelemaan ensimmäistä luonnostani oikeasta työstä yhteen paidoistani. Huomasin pian että oikean sivellinjäljen jäljitteleminen vaatisi lankojen ompelemista limittäin toistensa päälle. Värien vaihtaminen sujuisi näin sulavasti luoden samalla illuusion sivel-timen jäljestä.

En kuitenkaan halunnut nojata kokonaan sivellinjäljen jäljittelemiseen, vaan

halusin luoda tekstiin erilaisia tekstuureja kuitenkin pitäen kiinni tekstin yhtenäisestä ilmeestä. Olin kokeillut jo aiemmin erilaisten kuvioiden ja väriyhdistelmien kirjailua harmaaseen paitaan, mutta lopputulos ei tuolloin vielä ollut miellyttävä. Paidan värin tuli olla tumma jotta kirjaimet ja lankojen eri värit tulisivat parhaiten esiin. Toisella ompelukerralla tiesin kuitenkin selkeämmin mihin lopputulokseen halusin pyrkiä ja se näytti tuottavan tulosta.

Kyltin kohdalla ohjaajani neuvoi miettimään tekstin sommittelua uudelleen. Oliko tekstin vinous toimiva ratkaisu käytännössä ja voisiko fika sanan siirtää muuhun tekstiin nähden keskelle? Korjailuja tehdessäni yritin keskittyä tekstin lisäksi kaarien laskeutumiseen kuvan ympärille. Tavoitteenani on saa-

*Oululaisen Pullava
logo verrattuna omaan
luonnokseeni.*

vuttaa niin sanottua katseen koreografiaa, jolloin katse tanssii kuin baletti tai soljuu kuin sinfoniamusiikki työn läpi.

Työni edetessä huomasin kuitenkin pian, että alun perin suunnittelemani tyyli ei taipunutkaan lauseen ympärille niin kuin olin toivonut. Tein hyvin paljon töitä löytääkseni oikean suunnan kaarille ja kuinka scripti kulkisi niiden kanssa haluamallani tavalla. Työn edetessä minusta alkoi kuitenkin tuntua enemmän ja enemmän siltä, ettei pienikontrastinen scripti ollutkaan oikea ratkaisu. Ohjaajani oli kanssani samaa mieltä ja vaikka olin työstänyt tekstiä kauan, päätin lähteä aivan uusille urille ("kill your darlings"). Lähdin tutkimaan, miten kyltti toimii muotona ja miten voisin mahdollisimman hyvin suunnitella tekstin sitä kautta.

Tein hyvin paksun ja pyöreän teksti luonnoksen missä "ska vi fika" saisi enemmän kahvimaisen ilmeen. Tämä tuntui oikealta lähtökohdalta, sillä sain kuitenkin pidettyä kiinni lakuperäisetä ideastani haastaa katsojaa tulemaan lähemmäs kiinnostavilla muodoilla, enkä enää niinkään kauniilla teksti tyyllillä.

Toisin kuin muissa töissäni ensimmäinen suunnitelma julisteesta tuntui toimivan. Ohjaajani ehdotti, että lähtisin myös julisteen kanssa tutkimaan toista lähestymistapaa päästäkseni työssä eteenpäin. Lähdin suunnittelemaan julistetta etsien tarkoituksella lettering-tyylejä mitä en ollut käyttänyt omissa töissäni.

Kyltin ja korun tekstien vektoroinnissa oli hyvin tärkeää ymmärtää miten välis-

tys vaikuttaa tekstin luettavuuteen. Lukiessa ihmisen silmä etsii jatkuvasti kirjainten välistä tilaa. Niin ihmiset pystyvät tunnistamaan eri sanat ja lauseet toisistaan ja siksi lettering-artistien täytyy olla myös "tyhjyyden" asiantuntijoita.

Korun kanssa päätin työstää muotoja vielä enemmän leikkisempään suuntaan, silti välttellen liian samanlaista teemaa kuin Pullava logossa. Sunnitelin myös että korun peruslinja olisi kupera tai hieman vääristynyt ja näin ollen enemmän "pullamaisempi".

Skaw'yu
fikaw

Skaw'yu
fikaw

Skaw'yu
fikaw

Skaw'yu
fikaw

Skaw'yu
fikaw

Skaw'yu
fikaw

Skaw'yu
fikaw

Skaw'yu
fikaw

Skaw'yu
fikaw

Sivellinluonnos.

Kuvio ja väri luonnos.

Ensimmäinen ommeltu luonnos.

SKA
VI
FKA

SKA
VI
FKA

Paidan vektoroitu kuvistus.

Pullea pullea pullea pullea

pullea pullea pullea pullea

pullea

Ensimmäinen julisteen pohja.

Väri testit ja sommittelun korjaus.

Kuvitus elementtien lisäys ja värien korjaus printtiin sopivaksi.

Toteutus

Lähdin toteuttamaan paitaa ensimmäisenä tuotteista. Paidan toteutuksessa oli tärkeää, että teksti sommiteltaisiin sen mukaan, miten paita taipuu päälle puettaessa. Piirsin mallin päällä olevaan paitaan kangasliidulla alueen mihin tekstin tulisi keskittyä ja samalla ensimmäiset ääriviivat kirjaimille. Olin aiemmin ommellut tekstin toiseen paitaan ja siitä oppineena tiesin, että oli tärkeää merkitä tarkasti kirjainten alkuperäiset paikat. Kangasliitu pyyhkiytyy kosketuksesta helposti pois, joten kirjainten kirjainten ääriviivat mustalla langalla, jotta ompeluvaiheessa kirjainten välistys ja koot pysyisivät ennallaan.

Oli myös pidettävä silmällä ettei paita päässyt venymään virallisessa ompeluvaiheessa. Venyminen aiheuttaa epämuodostumia kanskaan pinnassa, mitkä

saattaisivat johtaa ryppyihin itse kirjailussa tekstissä. Rypyiltä on kuitenkin hyvin vaihea välttyä ja viralliseen työhönikin pääsi muodotumaan yksi suurempi ryppy, mitä en jälkikäteenkään onnistunut suoristamaan.

Toisin kuin olin oletanut, julisteen ja kyltin kanssa toteutus ei tuottanut suuria ongelmia. Sain hankittua puisen kyltin pohjan ja alkuperäinen suunnitelmani oli ulkoistaa myös kyltin laserleikkaus. Otin yhteyttä Helsingiläiseen Laser Cut Studioon ketkä ovat erikoistuneet laser leikkaukseen ja erityisesti puuhun materiaalina. Sain heiltä hyvän tarjouksen, mutta aikataulullisista syistä päädyin lopulta tekemään kyltin koulun tarjoamissa tiloissa. Alkuperäisen suunnitelmani mukaa olisin kaivertanut laserleikkurin avulla teksti

Kyltin mock-up kuva.

Paitaan tehty kangasliitu-luonnos.

suoraan kylttiin. Kävi kuitenkin ilmi, että kyltti oli liian paksu tulostimeen. Päätin tästä johtuen leikata kirjaimet irti vanerista ja liimata kirjaimet kyltin päälle. Tämä toteutus menetelmä sopi suunnitelmaani lopulta paremmin. Tulostin 1:1 version kyltin kuvituksesta ja valmistin sapluunan minkä mukaan siirsin irti leikatut kirjaimet kyltin pintaan. Maalasin kyltin pohjan myös astetta tummemaksi kuin aiemmin. Teksti erottui näin paremmin kyltin pinnasta ja antoi kyltille myös haptisemman pinnan.

Korun kanssa tuotanto puoli ontui muita tuotteita enemmän. Vertailin erilaisia kultausta ja hopeointi menetelmiä, mutta nämä menetelmä osoittautuivat hieinan liian kalliiksi. Tiesutelin Laser Cut Studiolta mahdollisuutta teettää koru heidän kauttaa, mutta valitettavasti

työn pienen koon vuoksi, tämä ei kuitenkaan onnistunut. Minun oli keksittävä uusi toteutus menetelmä ja päädyinkin teettämään ystäväni kautta korusta realistisen 3D-mallin. Mallin asiosta pystyin havainnoimaan korua paremmin objektina, sekä tulostamaan korun virallisen prototyypin 3D-tulostimella. Malli tehtiin Blender nimisellä ilmaisohjelmalla ja mallin tavoitteena oli havainnollistaa miltä koru näyttäisi kullattaisena versiona.

Julisteen päätin tulostaa musteruis-kutulostimella, 600 x 900 mm kokoon. Halusin käyttää julisteessa samoja värejä kuin paidassa sitoen näin tuotteet toisiinsa. Halusin julistetta suunnitellesani pitää kiinni samanlaisista avainsanoista kuin muissa tuotteissani, kuten: leikkisä, kotoisa, ja lämminhenkinen.

Julisteen jatkotyöstöä ajatellen haluisin tulevaisuudessa valmistaa julisteesta mustan version, missä tekstit ja kuvituselementit olisivat lakattu. Haluisin valmistaa myös korusta joko kultaisen tai hopeisen mallin, mikä toimisi myös oikeana koruna. Pohdin myös paidan valmistamista kokonaan musta valkoisena kirjailu tekniikkaani kehittäen tai mahdollisesti silkkipainon kautta.

Kyltti enne viimeistä maalikerrosta

Korun 3D-malli

Paidan viimeinen versio

Tuotekuvat: Kyltti

Tuotekuvat: Koru

Tuotekuvat: Paita

Tuotekuvat: Juliste

Päätäntä

Itse arviointi

Koin itse tämän projektin hyvin opettavaiseksi. Vaikka lopputuloksessa on vielä parantamisen varaa koin, että omana asiakkaanaan oleminen voi olla todella vaikeaa – olen ehdottomasti itseni vaikein asiakas.

Toisaalta olen päässyt kokeilemaan niitä tekniikoita ja näkökulmia mitä olen aina halunnut tutkia. Tein työtä kauan ja se tuntui olevan ajatuksissani niin töissä kuin vapaa-ajallanikin. Vaikka projektinhallinta kyvyssäni on selkeästi vielä parantamisen varaa, voin sanoa oppineeni hyvin paljon asioita mitkä auttavat tulevaisuudessa työskennellessäni uusien projektien parissa.

Opin esimerkiksi sen, ettei kannata uskoa unelmaan missä jaksaisi tehdä

opinnäytetyötä ja 8 -tuntista työpäivää saamaan aikaan. Yhtä stressin aiheuttamaa romahdusta rikkaamana olen nyt paljon vahvempi ja realistisempi työntekijä kuin koskaan aiemmin. On hyvä asettaa sellaiset rajat mitkä pohjautuvat enemmän omaan jaksamiseen kuin toiveajatteluun.

Lopuksi täytyy todeta, että vaikkeivat valmistamani tuotteet saavuttaneet haluamaani tasoa olen erittäin tyytyväinen prosessiin ja tutkimustyöhön minkä tein. Olen teknisesti paljon valmiimpi suunnittelija nyt kuin työtä aloittaessani ja olen siitä hyvin kiitollinen.

Lopuksi

Kiitos kaikille ystäväilleni ja upealle 05GR12-ryhmälle jota ilman en olisi pärjännyt näitä vuosia Lahden betoni- viidakossa. Kiitos myös kaikille Lahden muotoiluinstituutin opettajille joiden ansiosta olen oppinut niin määrättömän paljon, sekä kaikille muille jotka tekivät tästä projektista mahdollisen.

05

Lähteet

Kirjalliset lähteet

- Cabarga, L. 2006. Logo, Font & Lettering Bible. Lontoo: David & Charter Publisher
- Castro, I. 2016. ABC of Custom Lettering, The : A Practical Guide to Drawing Letters. Lontoo: Korero Press
- Heller, S. 2006. Handwritten: Expressive Lettering in the Digital Age. New York, NY: Thames & Hudson
- Hische, J. 2015 In Progress: See Inside a Lettering Artist's Sketchbook and Process, from Pencil to Vector. San Francisco, CA: Chronicle Books
- ed. Klanten, R.; Middendorp, J. & Hellige, H. 2012. Hand to Type: Scripts, Hand-Lettering, and Calligraphy. Saksa: Die Gestalten Verlag
- McDevitt, M. 2014. Hand Lettering Ledger. San Francisco, CA: Chronicle Books
- Meulman, S. 2010. Calligraffiti. Saksa: From Here To Fame Publishing

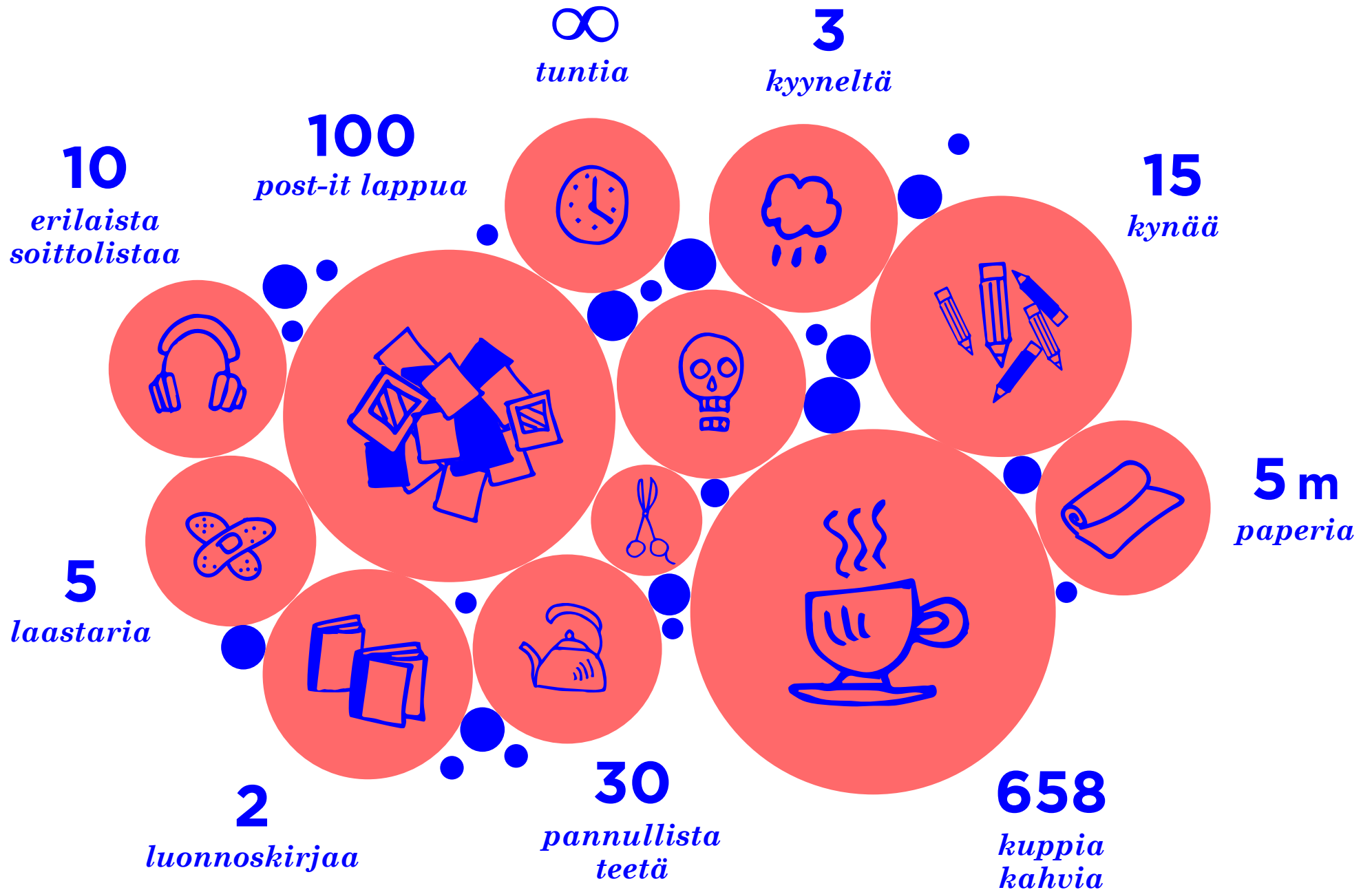
Sähköiset lähteet

- Alessio, J. 2014. Understanding The Difference Between Type and Lettering [viitattu 3.3.2016]. Saatavissa: <https://www.smashingmagazine.com/2013/01/understanding-difference-between-type-and-lettering/>
- Stibley, M. 2016. Graphic Design From Around the World: Japanese Design [viitattu 30.5.2016]. Saatavissa: <https://designschool.canva.com/blog/japanese-design/>
- Bosler, D. 2015. The Explosive Hand Lettering Rebellion [viitattu 16.4.2016]. Saatavissa: <http://www.printmag.com/featured/hand-lettering-flexible-adaptable-typographic-art/>
- Toivanen, T. 2014. Käsinkirjoitus vähenee – miten se vaikuttaa meihin? [viitattu 18.4.2016]. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/kasinkirjoitus_vahenee__miten_se_vaikuttaa_meihin/7037746
- Östman, J. 2014. Kaunokirjoitus jää historiaan – kouluissa halutaan opettaa tekstaamista ja näppäintaitoja. [viitattu 5.4.2016]. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/kaunokirjoitus_jaa_historiaan__kouluissa_halutaan_opettaa_tekstaamista_ja_nappaintaitoja/7635713

Kuva lähteet

- Studio Cavell Typography, Lettering, Calligraphy 2015, s. 8. Saatavilla: <https://chavelli.com/blog/the-difference-between-calligraphy-lettering-and-type-and-why-it-matters>
- King Kong juliste 1933, s. 9. Saatavissa: <http://www.imdb.com/title/tt0024216/mediaviewer/rm4012164608>
- Rajput & Spoy Mutiny levy 1968, s. 10. Saatavissa: <https://mikebelgrave.files.wordpress.com/2011/03/flowerpowersitar2.jpg>
- Ray Gun lehden kansi 1990, s. 10. Saatavissa: <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/originals/54/de/e1/54dee1fbb5dd5d856010eaaaf96cced5.jpg>
- Jessica Hische Nobel Classicks 2015, s. 11. Saatavissa: <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/564x/6b/88/43/6b88436da6d5786740f06530cf7c18fc.jpg>
- Wild juliste 2014, s. 13. Saatavissa: <http://www.imdb.com/title/tt2305051/mediaviewer/rm917029376>
- Big Game julista 2014, s. 13. Saatavissa: <http://www.imdb.com/title/tt2088003/mediaviewer/rm2329342464>
- Maku lehden kansi 2016, s. 14. Saatavissa: <https://kuvat.lehtikuningas.fi/upl/normal500/maku-4-2016.jpg>
- Down East lehden kansi 2016, s. 14. Saatavissa: https://secure.downeast.com/books/maine/media/catalog/product/cache/4/image/500x500/9df78eab33525d08d6e5fb8d27136e95/d/e/dem1602cv_ipad_v.png
- Snow White Opening 1937, s. 15. Saatavissa: <https://journeysinclassicfilm.files.wordpress.com/2012/05/vlcsnap-2012-05-26-20h52m11s161.png>
- Pinocchio Opening 1940. Saatavissa: http://vignette4.wikia.nocookie.net/disney-fan-fiction/images/c/ca/Pinocchio-disneyscreencaps_com-3.jpg/revision/
- Bambi Opening 1942, s. 15. Saatavissa: http://vignette1.wikia.nocookie.net/disney/images/0/0b/Bambi_000.jpg/revision/latest?cb=20110119182202
- Peter Pan Opening 1953, s. 15. Saatavissa: http://vignette3.wikia.nocookie.net/scratchpad/images/f/f9/Peter_Pan_Title.png/revision/latest?cb=20130427023820
- The Dark Knight juliste 2008, s. 16. Saatavissa: <http://www.imdb.com/title/tt0468569/mediaviewer/rm2411237376>
- Fury juliste 2014, s. 16. Saatavissa: <http://www.imdb.com/title/tt2713180/mediaviewer/rm1636486400>
- Swiss Army Man juliste 2016, s. 16. Saatavissa: <http://www.imdb.com/title/tt4034354/mediaviewer/rm3285652224>
- Prinsessa Mononoke juliste 1997, s. 17. Saatavissa: <http://www.imdb.com/title/tt0119698/mediaviewer/rm1559691776>
- Liikkuva Linna juliste 2004, s. 17. Saatavissa: <http://www.imdb.com/title/tt0347149/mediaviewer/rm3272743168>
- Alku fontti 2016, s. 19. Saatavissa: http://www.edu.fi/download/173794_mallikirjaimet_suomi_ruotsi.jpg
- Esimerkki kirjailutekniikasta, s. 25 Saatavissa: <https://www.behance.net/gallery/7683983/Letter-K>
- Pullava logo, s. 32. Saatavissa: http://www.oululainen.fi/globalassets/global/oululainen/tuotteet/pullava/oululainen_pullava_teaser.jpg

OPINNÄYTETYÖN MAHDOLLISTIVAT:

Kiitos

